

1.

PANORAMA GENERAL DEL MERCAT DE TREBALL

En aquest apartat es fa l'anàlisi de l'ocupació de l'any 2019 a partir de les fonts disponibles sobre la matèria, com són l'enquesta de població activa, l'enquesta trimestral del cost laboral de l'INE i els registres d'afiliació a la Seguretat Social (TGSS), així com les demandes d'ocupació, atur i contractes registrats al Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

S'inclou també en aquest apartat la primera actualització dels resultats obtinguts de la darrera revisió dels indicadors de l'índex de qualitat del treball (IQT), publicació del CES del 2019¹.

1. CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS (2019). *La Qualitat del Treball a les Illes Balears 2009-2018*. Estudi publicat el 2019, a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES i aprovada per la Comissió Permanent, en què es duu a terme una segona actualització del primer estudi del CES i SOIB sobre els IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, 2004.

1.1.

ELS INDICADORS LABORALS DE L'ESTRATÈGIA 2020

Les Illes Balears mostren uns resultats més favorables en els indicadors laborals de l'Estratègia 2020 de caràcter quantitatiu que Espanya, tant en taxa d'ocupació de la població entre 20 i 64 anys com en la taxa d'ocupació femenina i la taxa d'atur. Ara bé, respecte als indicadors del 2018, les Illes han reduït tant la taxa d'ocupació com sobretot la taxa d'ocupació femenina. Pel que fa als indicadors relacionats amb la formació, com poden ser l'abandonament escolar prematur o el percentatge de joves amb estudis superiors, les Illes Balears se situen per sota de la mitjana espanyola i de la Unió Europea i lluny dels objectius marcats per l'Estratègia 2020. (Vegeu el quadre II-1.)

1.2.

ANÀLISI DE LES DADES D'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL

L'any 2019 es tanca amb una mitjana de 506.882 treballadors d'alta a la Seguretat Social. Es tracta del setè any consecutiu que es dona un increment de l'ocupació, i el valor més alt de tota la sèrie històrica estudiada (des de 1996), i per primera

vegada per sobre del mig milió d'afiliats. Respecte al 2018, l'afiliació s'ha incrementat en 10.170 persones, que en termes relatius suposa un creixement del 2,0%. Així, l'any 2019 esdevé el tercer any que, de mitjana, suposa haver superat les dades d'ocupació d'abans de la crisi. En concret, ja hi ha 54.638 (12,1%) llocs de feina més que el 2008. En comparació, al conjunt d'Espanya les dades d'afiliació del 2019 just se situen un 1,0% per sobre de les del 2008. (Vegeu el quadre II-2.)

Durant els anys de crisi econòmica, les hores treballades van caure més intensament que el nombre d'ocupats. Això suposa que les hores treballades es repartien entre els treballadors, de manera que el nombre mitjà d'hores que realitzava cada treballador es reduïa. Una vegada immersos en la recuperació, a partir del 2014, tant el nombre total d'afiliats al règim general com el nombre d'hores comencen a pujar. Així, segons les dades de l'IBESTAT, l'afiliació equivalent a temps complet creix el 2019 un 1,8% respecte a l'any anterior. Ara bé, aquest creixement se situa per sota de l'augment del nombre total de treballadors del règim general. (Vegeu el quadre II-3.)

Les dones afiliades a la TGSS el 2019 són 235.371 i representen un 46,4% del conjunt d'afiliació. El 2007 només suposaven un 43,1% del total d'afiliats. Aquest increment s'explica perquè des del 2007 l'afiliació femenina s'han incrementat en un 19,8%, mentre que la masculina el 2019 just supera l'afiliació del 2007, en un 4,7%. Respecte de les dades del 2018, ambdós sexes experimenten un increment molt similar, un 2,0% els homes i un 2,1% les dones.

El major pes de les dones ocupades es va donar durant els anys més difícils de la crisi econòmica, així durant el 2013 i 2014 les dones assoliren el 47,1% del total de l'ocupació, el percentatge més alt de la sèrie històrica. En el conjunt d'Espanya les dones ocupades representen un 46,4% del total dels ocupats el 2019, idèntic valor al de les Balears. Històricament les dones tenien més pes sobre el total de la població ocupada a les Illes, tot i que la incorporació de les dones en el mercat de treball s'ha incrementat arreu del territori, de manera que s'ha equiparat el percentatge de dones ocupades sobre el total d'ocupats. (Vegeu el quadre II-4.)

Per sectors econòmics, el 2019 el sector de serveis aglutina la major part de l'afiliació (416.199 afiliats, el 82,1%); el segueix la construcció, amb 54.467 treballadors (el 10,7%); la indústria, amb 28.975 efectius (el 5,7%), i, finalment, l'agricultura, amb 6.716 persones (l'1,3%). Respecte al 2018, i per tercer any consecutiu, tots els sectors guanyen afiliació en termes interanuals, tret de l'agricultura, que perd un 0,8% dels seus efectius. El nombre del conjunt d'afiliats, com s'ha dit, augmenta un 2,0% el 2019. Més en detall, el sector que mostra més creixement és el de la construcció (+4,4%), seguit de la indústria (+2,0%) i dels serveis (+1,7%). (Vegeu el quadre II-5.)

Des de fa molts anys, l'economia de les Illes Balears és una economia fortament terciaritzada i aquesta característica no ha fet més que pronunciar-se, si es fa cas de l'evolució, on es veu com el sector de serveis assoleix el 2019 un 82,1% del total dels ocupats de les Illes, en detriment

del sector de la indústria i, sobretot, del de la construcció. Aquest moviment de l'afiliació entre els diferents sectors es fa palès si es comparen els pesos del 2019 amb els de l'any 2007. En aquests dotze anys s'observa que la capacitat d'ocupació de la indústria ha disminuït en 1,4 punts percentuals (p. p.) el pes dels afiliats, igual que la construcció, que perd 5 p. p. Aquests treballadors s'han incorporat als serveis, que ha augmentat el pes dels seus afiliats en 6,7 p. p. En el conjunt d'Espanya es repeteix la tendència de transvasament de treballadors cap al sector de serveis, si bé aquest aglutina el 75,8% dels treballadors, lluny del pes que tenen a les Illes Balears.

Les activitats més dinàmiques pel que fa al grup de treballadors assalariats es donen a les activitats econòmiques de la construcció d'immobles (967 afiliats més, +4,9%), i l'educació (1.028, +5%), en termes absoluts. En termes relatius, es registren augments per sobre del 10% a les activitats de cinematografia de vídeo i de programes de televisió; activitats d'enregistrament de so i edició musical (210 afiliats més, +27,7%).

En canvi, perden afiliació, serveis d'informació (175 persones menys), en termes absoluts. En termes relatius, els descensos més forts es donen a les indústries químiques (-13,7%), els serveis d'informació (-14,8%) i la fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques (-13,4%), tots aquests amb descensos superiors al 10%. (Vegeu el quadre IIA-1.)

Per règims, el 78,5% dels afiliats d'alta a les Balears el 2019 es troben en el règim

general, mentre que en el d'autònoms aquest percentatge és del 18,5%. La resta de treballadors —el 3,0%— es classifiquen dins dels règims especials. En termes interanuals, augmenten els afiliats als dos principals règims: general (+2,3%) i autònoms (+1,9%), així com en el règim especial de la mar (+1,5%). En canvi, cau l'afiliació al règim especial de la llar, que amb aquest ja fa sis anys consecutius que disminueix (-4,6%), i al règim especial agrari (-2,2%). (Vegeu el quadre II-6.)

La importància dels autònoms en el teixit productiu balear és molt rellevant, i més si es té en compte que també hi ha assalariats dependents de treballadors autònoms. El 2019 un total de 36.560 assalariats treballaven per a un autònom. El nombre mitjà d'assalariats dependents de treballadors per compte propi el 2019 és un 1,7% inferior al del 2018, fet que romp la tendència de vuit anys consecutius en positiu. Així les coses, si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, el pes que representen sobre el total de l'ocupació puja a un 25,7%².

2. Vegeu al respecte la publicació periòdica: OBSERVATORI DEL TREBALL DE LES ILLES BALEARS, *Evolució i perfil del treball autònom*, http://www.caib.es/sites/observatorideltreball/ca/perfil_autanoms/.

QUADRE II-1. INDICADORS DE L'ESTRATÈGIA 2020

	UE-28					ESPANYA					ILLES BALEARS					
	2017	2018	2019	Objectiu 2020	2017	2018	2019	Objectiu 2020	2017	2018	2019	Objectiu 2020	2017	2018	2019	Objectiu 2020
Percentatge de joves entre 18 i 24 anys amb abandonament escolar prematur	10,5%	10,5%	10,3%	10,0%	18,3%	17,9%	17,3%	15,0%	26,5%	24,4%	24,2%	15,0%	26,5%	24,4%	24,2%	15,0%
Percentatge de joves (30-34 anys) amb estudis superiors	39,9%	40,7%	nd	40,0%	41,2%	42,4%	44,7%	44,0%	39,2%	34,9%	33,1%	44,0%	39,2%	34,9%	33,1%	44,0%
Taxa d'ocupació entre 20 i 64 anys	72,1%	73,1%	73,9%	75,0%	65,5%	67,0%	68,0%	74,0%	71,3%	72,5%	72,1%	74,0%	71,3%	72,5%	72,1%	74,0%
Taxa d'ocupació femenina (20-64 anys)	66,4%	67,4%	68,2%	75,0%	59,6%	61,0%	62,1%	68,5%	66,1%	68,4%	66,5%	68,5%	66,1%	68,4%	66,5%	68,5%
Total de població que viu en llars amb baixa intensitat de feina	35,377	32,427		-	4,446	3,701		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inversió en R+D (assolir una inversió del 3% a la UE i del 2% a Espanya)	2,1%	2,1%		3,0%	1,2%	1,2%		2,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
Altres indicadors:																
Taxa d'atur	7,6%	6,8%	6,3%	-	17,2%	15,3%	14,1%	-	12,4%	11,5%	11,7%	-	12,4%	11,5%	11,7%	-
Percentatge de població adulta (25-64 anys) que participa en educació i formació	10,9%	11,1%	11,3%	-	9,9%	10,5%	10,6%	-	8,6%	10,1%	10,6%	-	8,6%	10,1%	10,6%	-
Espanya	-0,5	0,8	1,9	2,2	-1,2	1,1	1,1	2,1	1,6	2,4	-6,5	-3,9	1,6	2,4	-6,5	-3,9

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat

QUADRE II-2. TREBALLADORS EN ALTA LABORAL A LES ILLES BALEARS PER SEXE (2012-2019)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	395.784	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471	496.712	506.882
Homes	210.632	210.350	217.352	230.473	243.004	257.513	266.283	271.511
Dones	185.150	187.510	193.282	202.014	212.253	222.958	230.429	235.371

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-3. AFILIACIONS AL RÈGIM GENERAL DE LA SEGURETAT SOCIAL EN EQUIVALÈNCIA A JORNADA COMPLETA A LES ILLES BALEARS (2013-2019)

	Nombre d'afiliacions al règim general	% de var. interanual	Afiliacions en EJC	% de var. interanual
2013	300.674	-0,1	268.941	-1,3
2014	310.777	3,4	278.380	3,5
2015	330.097	6,2	296.829	6,6
2016	350.775	6,3	318.882	7,4
2017	374.371	6,7	343.382	7,7
2018	389.084	3,9	360.334	4,9
2019	398.020	2,3	366.711	1,8

Font: Ibestat, a partir de les dades de la TGSS

EJC: Equivalència a jornada completa. Mitjana anual dels quatre trimestres.

QUADRE II-4. EVOLUCIÓ DEL PES DE LA POBLACIÓ OCUPADA FEMENINA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ OCUPADA A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2012-2019)

	Illes Balears	Espanya
2012	46,8%	46,0%
2013	47,1%	46,3%
2014	47,1%	46,3%
2015	46,7%	46,2%
2016	46,6%	46,2%
2017	46,4%	46,2%
2018	46,4%	46,2%
2019	46,4%	46,4%

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-5. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ PER SECTORS D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS (2018-2019)

	2018	2019	Var. abs.	Var. (%)
Total	496.712	506.882	10.170	2,0
Agricultura	6.772	6.716	-56	-0,8
Indústria	28.410	28.975	564	2,0
Construcció	52.193	54.467	2.274	4,4
Serveis	409.263	416.199	6.936	1,7

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-6. TREBALLADORS EN ALTA LABORAL SEGONS EL RÈGIM A LES ILLES BALEARS (2012-2019)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% var. 18/17
Total	395.784	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471	496.712	506.882	2,0
Règim general	301.062	300.674	310.777	330.097	350.775	374.371	389.084	398.020	2,3
RE autònoms	79.638	80.567	83.243	85.932	88.043	89.949	91.923	93.668	1,9
RE treballadors de la llar	10.462	12.156	12.084	11.790	11.582	11.123	10.599	10.110	-4,6
RE agrari	2.707	2.508	2.482	2.492	2.598	2.613	2.620	2.562	-2,2
RE treballadors de la mar	1.915	1.956	2.048	2.177	2.259	2.413	2.486	2.522	1,5

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

Pel que fa al tipus de contracte, del conjunt de treballadors amb informació sobre la tipologia del seu contracte (369.815 persones), 244.904 estan d'alta amb un contracte indefinit i representen un 66,2% del total. Alhora, els afiliats amb un contracte temporal sumen 124.912 treballadors (el 33,8%). En termes interanuals, augmenten significativament els afiliats amb un contracte indefinit (4,2%), mentre que cauen els afiliats amb un contracte temporal (-1,6%). Si es comparen les dades del 2019 amb els resultats de l'any 2007 —abans de l'inici de la crisi—, es fa palès el fort increment de l'afiliació amb contracte indefinit (37.524 persones més, un +18,1% en termes relatius). En canvi, els afiliats amb un contracte temporal just han augmentat en 3.186 treballadors, un +2,6%.

Els treballadors fixos discontinus, per la seva banda, assoleixen les 57.908 altes a la Seguretat Social, de mitjana, durant el 2019, la xifra més alta de la sèrie històrica. De fet, el nombre de treballadors fixos discontinus no ha deixat de créixer malgrat els anys de recessió econòmica. Aquesta figura contractual té un marcat component estacional, amb la qual cosa augmenten els fixos discontinus amb la temporada turística, a partir del mes d'abril, i s'allarga fins al final del mes de setembre; a més, el mes d'agost és quan s'assoleix la punta (93.791 afiliacions). (Vegeu el quadre II-7.)

La distribució de l'afiliació per illa es reparteix entre Mallorca, que concentra el 79,7% dels afiliats; Menorca, amb el 6,3%, i les Pitiüses, amb el 13,6% restant. En comparació amb l'afiliació del

2018, a totes les illes hi ha increments: novament les Pitiüses són les que registren un creixement més intens (+2,7%), seguides de Mallorca (+1,9%) i, finalment, Menorca (+0,7%). El dinamisme de les Pitiüses cobra més rellevància si es comparen les dades amb l'any 2007. En aquests dotze anys el nombre d'afiliats de les Pitiüses s'ha incrementat en un 39,8%. Alhora, l'augment experimentat per Mallorca s'ha donat en una menor proporció (+8,4%) i en el cas de Menorca l'ocupació se situa encara per sota del nivell del 2007, concretament un -3,5%. (Vegeu el quadre II-8.)

Les dades de l'estadística del padró continu del 2019 mostren com les Illes Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el percentatge més alt de població de nacionalitat estrangera sobre el total de població, amb el 17,8%; seguida de Catalunya (15,1%), Múrcia (14,1%) i la Comunitat Valenciana (14,1%). Les Balears se situen 7,1 punts percentuals per sobre de la mitjana estatal, en què el pes dels estrangers és del 10,7%.

Segons dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social, el 2019 la població ocupada estrangera va registrar una quantitat de 98.157 treballadors d'alta, cosa que representa el 19,4% del conjunt de treballadors d'alta a la Seguretat Social, dels quals un 10,2% són persones de la Unió Europea i un 9,2% són no comunitaris. Les Balears continuen sent la comunitat autònoma amb més pes de població estrangera sobre el total de treballadors d'alta a la Seguretat Social.

QUADRE II-7. EVOLUCIÓ DE LES AFILIACIONS PER TIPUS DE CONTRACTE A LES ILLES BALEARS (2018-2019)

	Indefinitos fixos discontinus (1)			Altres indefinitos			Total d'indefinitos			Temporals			Total d'afiliats (2)		
	2018	2019	% variació	2018	2019	% variació	2018	2019	% variació	2018	2019	% variació	2018	2019	% variació
	Gener	14.505	14.790	1,96	172.592	183.368	6,24	187.097	198.158	5,91	97.188	94.092	-3,19	310.763	319.488
Febrer	24.093	24.311	0,90	174.243	184.162	5,69	198.336	208.473	5,11	101.286	98.439	-2,81	326.366	334.464	2,48
Març	44.696	41.345	-7,50	176.340	185.959	5,45	221.036	227.304	2,84	111.690	108.114	-3,20	359.606	363.129	0,98
Abril	69.739	73.407	5,26	176.580	185.871	5,26	246.319	259.278	5,26	127.568	127.472	-0,08	400.918	414.603	3,41
Maig	85.485	88.607	3,65	177.433	186.282	4,99	262.918	274.889	4,55	150.700	147.968	-1,81	441.035	451.279	2,32
Juny	87.807	91.166	3,83	178.658	187.445	4,92	266.465	278.611	4,56	166.114	163.532	-1,55	460.323	470.908	2,30
Juliol	89.253	92.582	3,73	179.063	187.529	4,73	268.316	280.111	4,40	168.295	166.329	-1,17	463.556	474.563	2,37
Agost	89.398	93.791	4,91	179.496	187.854	4,66	268.894	281.645	4,74	156.767	161.599	3,08	452.167	471.243	4,22
Setembre	88.564	90.645	2,35	181.330	188.267	3,83	269.894	278.912	3,34	148.223	139.965	-5,57	445.327	447.525	0,49
Octubre	49.855	45.437	-8,86	181.344	187.968	3,65	231.199	233.405	0,95	105.219	100.952	-4,06	363.554	362.979	-0,16
Novembre	18.889	22.930	21,39	182.697	189.682	3,82	201.586	212.612	5,47	96.629	97.813	1,23	325.436	339.249	4,24
Desembre	15.014	15.889	5,83	183.329	189.560	3,40	198.343	205.449	3,58	94.392	92.663	-1,83	319.959	326.815	2,14
Mitjana anual	56.442	57.908	2,60	178.592	186.996	4,71	235.034	244.904	4,20	127.006	124.912	-1,65	389.084	398.020	2,30

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

(1) Afiliacions al règim general. El total d'afiliats contractats inclou la categoria «no consta». El sumatori d'indefinitos i temporals no es correspon amb el total.

(2) El total d'afiliats al règim general.

QUADRE II-8. TREBALLADORS AFILIATS A LES ILLES BALEARS PER ILLES (2018-2019)

	2018	2019	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa (%)
Total	496.712	506.882	10.170	2,0
Mallorca	396.345	403.986	7.641	1,9
Menorca	31.926	32.150	224	0,7
Eivissa	62.498	64.279	1.782	2,9
Formentera	4.389	4.420	31	0,7
Altres províncies	1.542	2.041	498	32,3

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

Respecte del 2018, tots els col·lectius han incrementat el seu nombre, sobretots els estrangers: un 8,3 % els treballadors de fora de la Unió Europea, i un 3,3 % els de la Unió; mentre que els espanyols augmenten un 1,2 %. Les dades d'afiliació dels estrangers el 2019 se situen un 21,6 % per sobre de les del 2007, després de cinc anys consecutius d'increments interanuals per sobre del 5 %. La marxa de treballadors no comunitaris cap a altres destinacions amb més oportunitats durant els pitjors anys de la crisi econòmica va fer variar els pesos dels treballadors estrangers, motiu pel qual van passar a tenir més presència els treballadors comunitaris d'ençà del 2013. (Vegeu el quadre II-9. i el gràfic IIA-1.)

Pel que fa a la nacionalitat, dins el grup de països de la Unió Europea, els que aporten més mà d'obra al mercat de treball balear són, en primer lloc, Itàlia (que aporta el 22,7 % dels treballadors de la Unió Europea i el 12,0 % del total d'afiliats estrangers) i Alemanya (el 19,7 % i 10,4 %, respectivament). En tercer lloc se situa Romania (el 13,3 % i 7,0 %, respec-

tivament), i en el quart, el Regne Unit (el 12,9 % i el 6,8 %, respectivament). Del total de treballadors comunitaris, un 67,0 % cotitza en el règim general; un 29,4 % són autònoms, i el 3,6 % restant, en la resta de règims. (Vegeu el quadre IIA-2.)

D'altra banda, el nombre més alt de treballadors estrangers afiliats no comunitaris és el dels que provenen del Marroc (el 19,3 % dels treballadors no comunitaris i el 9,2 % del total d'afiliats estrangers), seguit a distància dels que provenen de l'Equador (el 8,0 % i el 3,8 %, respectivament) i l'Argentina (el 8,0 % i el 3,8 %, respectivament). En aquest col·lectiu també són majoria els que cotitzen al règim general (el 76,9 %). En canvi, els autònoms tenen una menor presència (13,6 %) entre els no comunitaris, si bé depèn molt de la nacionalitat, atès que en el cas dels xinesos el percentatge d'autònoms assoleix el 46,1 %. També és significatiu el pes d'estrangers extracomunitaris d'alta al règim de la llar, un 6,8 %, si bé en cas de Paraguai o Bolívia s'arriba al 25,5 % i 24,2 % del total, respectivament. (Vegeu el quadre IIA-3.)

QUADRE II-9. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS A LA SEURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2019)

	Unió Europea	No UE	Total	% UE	% no UE
Gener	36.928	33.895	70.823	52,1	47,9
Febrer	39.004	36.044	75.048	52,0	48,0
Març	43.885	40.444	84.329	52,0	48,0
Abril	53.851	48.622	102.473	52,6	47,4
Maig	62.267	54.713	116.980	53,2	46,8
Juny	66.065	58.344	124.409	53,1	46,9
Juliol	66.793	58.226	125.019	53,4	46,6
Agost	65.920	57.985	123.905	53,2	46,8
Setembre	61.098	55.162	116.260	52,6	47,4
Octubre	44.276	41.009	85.285	51,9	48,1
Novembre	40.525	38.092	78.617	51,5	48,5
Desembre	38.637	36.098	74.735	51,7	48,3
Mitjana 2018	51.604	46.553	98.157	52,6	47,4

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

1.3.

ANÀLISI DE L'OCUPACIÓ SEGONS L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA: RESUM DE LES DADES GENERALS

L'Enquesta de població activa (EPA) estima 571.150 persones ocupades a les Illes Balears de mitjana el 2019. Això suposa un augment de 10.975 efectius ocupats respecte al 2018 i en termes relatius equival a un increment del 2,0%. Es tracta del mateix creixement relatiu que amb les dades de Tresoreria, si bé les diferències metodològiques entre ambdues fonts són importants. El 2019 esdevé el quart any consecutiu en què es registra un màxim d'ocupats de la sèrie històrica i, per tant,

per sobre del nivell d'ocupació d'abans de la crisi.

Com s'ha explicat, un dels efectes que la recessió va provocar en l'ocupació va ser un descens de les hores treballades més intens que el nombre de persones ocupades. Segons les dades de l'EPA, a partir de l'any 2012 —acompanyant la recuperació— tant la quantitat d'hores com la d'ocupats deixen enrere les xifres negatives i comencen a créixer. L'any 2019 el nombre d'hores efectives treballades per al total d'ocupats ha crescut un 1,1% i en el cas dels assalariats un 1,3%, si bé creixen per sota del nombre d'ocupats. (Vegeu el quadre II-10. i el gràfic II-1.)

QUADRE II-10. EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ A LES ILLES BALEARS (2008-2019)

	Població ocupada	Variació		% var. hores efectives treballades	
		Absoluta	Relativa	Total ocupats	Assalariats
2008	513.500	3.800	0,7	0,3	-1,3
2009	484.300	-29.200	-5,7	-8,8	-5,8
2010	478.400	-5.900	-1,2	-1,0	-2,3
2011	465.100	-13.300	-2,8	-4,4	-6,7
2012	471.800	6.700	1,4	0,5	-0,3
2013	475.800	4.000	0,8	2,9	3,6
2014	482.900	7.100	1,5	1,4	1,7
2015	509.600	26.700	5,5	3,2	3,1
2016	530.600	21.000	4,1	2,8	5,7
2017	537.500	6.900	1,3	0,6	1,4
2018	560.175	22.675	4,2	6,0	6,2
2019	571.150	10.975	2,0	1,1	1,3

Font: Enquesta de població activa, INE

Per sectors d'activitat, l'increment en el nombre de persones ocupades es concentra en el sector de la construcció, que guanya 14.900 llocs de feina, la qual cosa equival a un creixement del 30,5 % en termes relatius. El sector de serveis registra un increment del 0,5 %. En canvi, segons l'Enquesta de població activa cau l'ocupació en el sector industrial, perd 3.200 efectius, el que en termes relatius suposa un descens del 8,0 %. El sector primari també cau en termes d'ocupació; comptabilitza 3.000 persones menys que el 2018, i això suposa un 33,9 % menys d'ocupats. (Vegeu el quadre II-11.)

Pel que fa al sexe, el col·lectiu masculí encapçala el creixement de l'ocupació a les Illes Balears el 2019. D'aquesta manera, els homes han vist augmentar l'ocupació en 11.400 efectius respecte al 2018, el que en termes relatius equival a un increment del 3,1 %;

mentre que les dones han experimentat un descens de 400 efectius, -0,1 %. En termes de tendència, el 2019 l'ocupació femenina es troba un 21,6 % per sobre de la dada del 2007; en canvi, l'ocupació masculina se situa, ara per ara, un 5,2 % per sobre de la xifra d'ocupació del 2007.

La distribució de l'ocupació per sexe i sector a les Illes Balears el 2019 és la següent: els homes es concentren en un 71,1 % en el sector de serveis; un 18,7 % en la construcció; seguit de la indústria i l'agricultura, amb un 8,9 % i 1,4 %, respectivament. Quant a les dones, la concentració en el sector de serveis és més accentuada i suposa un 93,6 % del total de dones ocupades. Li segueix la indústria, amb un 3,6 %. Com s'ha comentat, s'intensifica la terciarització de l'economia de les Balears, i això es fa palès si es comparen els pesos del 2019 amb els de l'any 2007,

quan els serveis representaven el 72,5 % del total d'ocupats, 8,8 punts percentuals menys que el 2019 (81,3 %). En canvi, la construcció aglutinava el 15,8 % dels ocupats, mentre que el 2019 en concentra l'11,2 %. I finalment, la indústria ha passat de representar el 9,5 % del total d'ocupats el 2007 al 6,5 % el 2019.

L'any 2018, i sempre segons l'EPA, a les Balears hi ha 126.700 persones ocupades estrangeres, el que suposa un 22,2 % del total de l'ocupació de les illes, molt per sobre de la mitjana nacional (12,1 %). De fet, les Balears són la comunitat autònoma amb el percentatge d'estrangers més alt sobre el total d'ocupats. Respecte al 2018, augmenta més el nombre de treballadors de nacionalitat espanyola (+2,4 %) que els estrangers (+0,4 %).

Per grups d'edat i respecte al 2018, augmenta sobretot l'ocupació entre els majors de 55 anys (+5,3 %), seguit del grup de 25 a 54 anys (+1,4 %) i, finalment, del grup de menors de 25 (+0,4 %). El grup més castigat per la crisi va ser el grup més jove (menors de 25 anys), que encara el 2019 mostra una quantitat d'ocupats un 31,9 % per sota de l'any 2007. Per la seva banda, el grup d'edat de 25 a 54 anys se situa un 10,1 % per sobre de les dades d'ocupació prèvies a la crisi. I, finalment, els majors de 55 anys, també per un efecte demogràfic d'envelliment de la població, el 2019 presenten un nivell d'ocupació un 66,1 % per sobre del 2007.

D'altra banda, la població assalariada amb contracte indefinit el 2019 presenta una evolució positiva (+16.700 persones, un 5,1 %), mentre que els assalariats amb

contracte temporal experimenten un descens de 2.700 ocupats menys que el 2018, un -2,1 %).

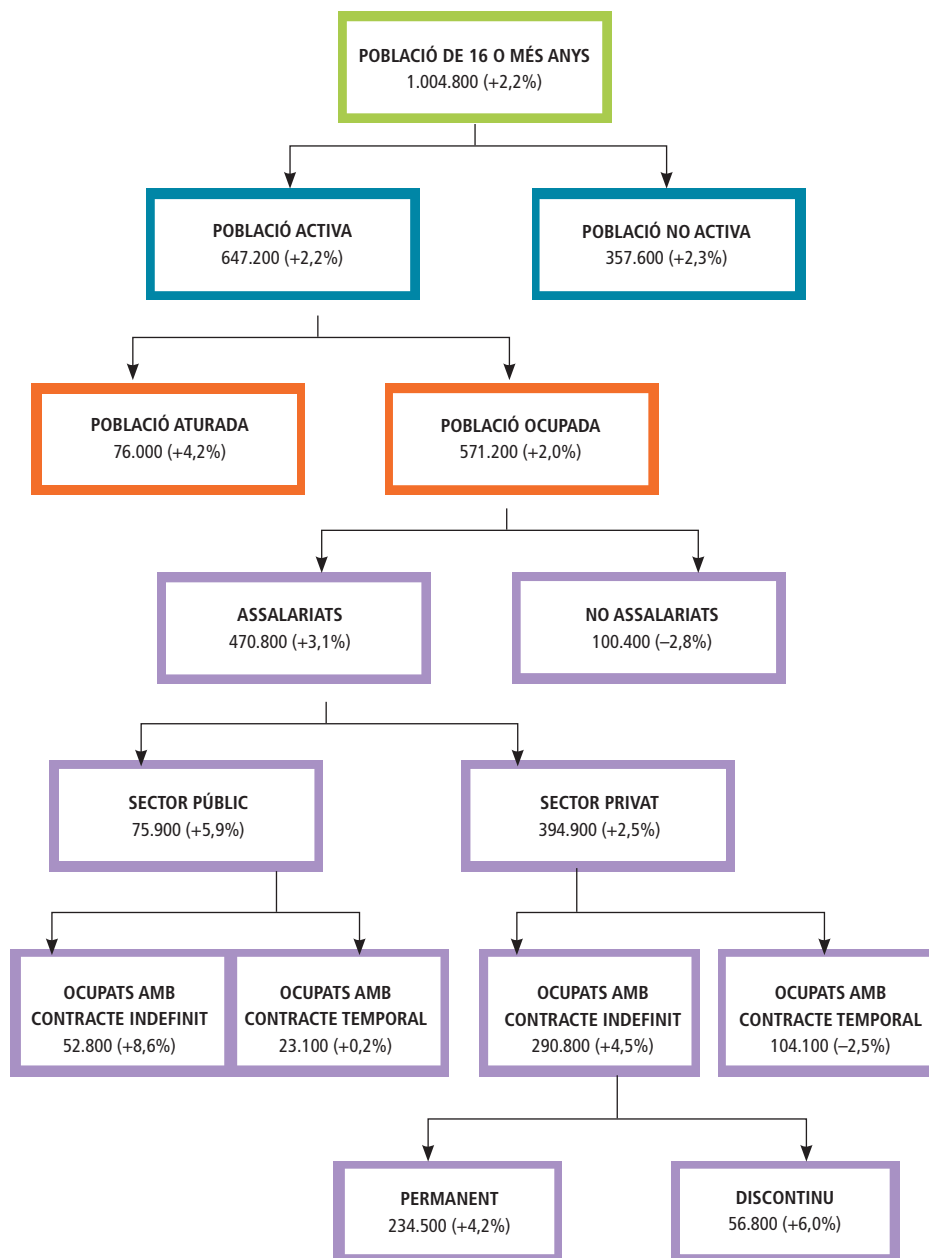
D'acord amb les dades de l'EPA, el 2019 es van comptabilitzar a les Illes Balears 76.000 persones aturades de mitjana, 3.100 més que el 2018, el que equival a un augment del 4,2 %. Es romp així la tendència de sis anys consecutius de caigudes de l'atur, si bé encara no s'havien assolit els valors previs a la crisi.

Per sexe, i sempre segons l'EPA, els homes rompen l'evolució de ser majoria a les llistes d'atur després d'onze anys consecutius. El 2019 representen el 47,0 % del total, i les dones, el 53,0 % restant. Respecte al 2018, les dones experimenten un increment interanual del 26,1 %, mentre que cau l'atur entre el col·lectiu masculí (-12,8 %).

1.3.1. ANÀLISI COMPARADA DE LES TAXES D'ACTIVITAT, D'OCUPACIÓ I D'ATUR DE LES BALEARS I D'ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

Les Illes Balears encapçalen, un any més, el rànquing per comunitats autònomes de la taxa d'activitat. El 2019 les Illes Balears mostren una taxa d'activitat del 64,4 % de la població de 16 anys i més. Superen amb escreix la mitjana nacional (58,6 %). En termes interanuals, la taxa de les Illes es manté en el mateix valor, així com en el conjunt d'Espanya (-0,1 p. p.). Si es comparen els resultats del 2019 amb els del 2007, les Illes ja se situen exactament en el mateix valor d'ara fa dotze anys, i en el conjunt d'Espanya se situa encara 0,7 p. p. per sota. (Vegeu el quadre II-12.)

Gràfic II-1.
Estructura del mercat de treball a les Illes Balears
(mitjanes anuals 2019) (variació interanual)

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-11. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA (MILERS) PER SECTORS D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS PER TRIMESTRES (2012-2019)

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
1r trimestre de 2012	6,6	35,6	47,4	338,6	428,2
2n trimestre de 2012	4,3	32,7	48,7	403,3	489,0
3r trimestre de 2012	4,1	34,3	46,3	429,2	513,9
4t trimestre de 2012	4,8	32,4	36,3	382,7	456,3
1r trimestre de 2013	3,7	25,5	36,7	363,6	429,5
2n trimestre de 2013	5,5	25,9	38,8	426,5	496,7
3r trimestre de 2013	5,6	25,6	35,3	455,9	522,4
4t trimestre de 2013	5,4	29,0	37,2	383,2	454,8
1r trimestre de 2014	6,5	26,6	38,5	346,9	418,5
2n trimestre de 2014	6,0	28,7	41,2	425,9	501,8
3r trimestre de 2014	5,1	34,7	41,6	451,3	532,7
4t trimestre de 2014	4,3	37,5	42,2	394,4	478,5
1r trimestre de 2015	5,9	36,1	48,1	365,7	455,9
2n trimestre de 2015	5,3	37,2	46,9	436,3	525,8
3r trimestre de 2015	5,7	40,3	41,7	467,6	555,3
4t trimestre de 2015	4,3	37,7	43,1	416,4	501,5
1r trimestre de 2016	5,9	36,8	47,2	401,2	491,1
2n trimestre de 2016	4,3	35,4	49,1	458,4	547,1
3r trimestre de 2016	3,8	35,8	51,0	481,9	572,5
4t trimestre de 2016	3,8	33,6	52,9	421,3	511,6
1r trimestre de 2017	3,6	36,2	55,1	394,6	489,5
2n trimestre de 2017	4,3	41,1	54,6	454,6	554,5
3r trimestre de 2017	4,6	40,7	48,1	492,4	585,8
4t trimestre de 2017	5,4	46,4	49,0	419,5	520,3
1r trimestre de 2018	9,4	43,9	48,9	386,6	488,7
2n trimestre de 2018	9,6	42,6	48,8	473,1	574,2
3r trimestre de 2018	9,0	38,2	45,3	529,2	621,7
4t trimestre de 2018	7,4	36,2	52,4	460,1	556,1
1r trimestre de 2019	7,3	36,6	62,1	410,1	516,1
2n trimestre de 2019	7,9	35,5	64,9	470,5	578,7
3r trimestre de 2019	4,0	38,3	60,7	516,7	619,7
4t trimestre de 2019	4,2	37,6	67,3	461,0	570,1

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-12. TAXA D'ACTIVITAT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2018-2019)

	2018					2019				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	58,5	58,8	58,7	58,6	58,7	58,4	58,7	58,7	58,7	58,6
Andalusia	57,1	57,1	56,8	56,6	56,9	56,7	57,0	56,9	56,6	56,8
Aragó	58,1	58,7	58,8	59,1	58,7	58,6	59,2	59,7	59,3	59,2
Astúries	51,0	50,8	51,1	50,3	50,8	50,9	50,4	50,7	50,8	50,7
Illes Balears	60,8	66,1	67,9	62,9	64,4	62,4	65,8	67,0	62,4	64,4
Illes Canàries	60,0	59,8	60,8	61,0	60,4	60,0	60,2	59,5	60,7	60,1
Cantàbria	54,7	55,2	55,1	54,3	54,8	54,8	54,5	55,2	55,7	55,1
Castella i Lleó	54,2	54,6	54,9	54,5	54,5	53,8	54,8	55,4	55,3	54,8
Castella-la Manxa	58,6	58,8	58,7	59,1	58,8	58,6	58,3	58,4	58,5	58,5
Catalunya	61,0	61,3	61,2	61,7	61,3	61,4	61,6	61,7	61,6	61,6
Com. Valenciana	58,4	58,9	58,8	58,1	58,5	57,5	58,4	58,4	58,5	58,2
Extremadura	55,1	55,5	55,3	55,3	55,3	55,7	55,5	55,8	55,7	55,6
Galícia	53,0	53,6	53,6	53,0	53,3	52,9	53,1	53,5	53,1	53,1
Madrid	63,3	62,8	62,5	62,9	62,9	62,7	62,9	62,4	63,4	62,8
Múrcia	58,9	59,5	59,3	59,6	59,3	58,7	59,1	59,1	59,6	59,1
Navarra	58,4	59,5	59,1	59,3	59,1	57,8	59,3	58,9	58,6	58,6
País Basc	56,2	56,7	55,8	56,4	56,3	56,6	56,5	55,9	55,8	56,2
La Rioja	58,3	59,4	59,6	59,3	59,2	59,5	60,2	59,1	59,2	59,5
Ceuta	59,1	61,7	59,1	55,4	58,8	57,4	57,5	58,6	58,8	58,1
Melilla	60,9	63,9	64,5	62,0	62,8	63,3	62,1	58,4	58,1	60,5

Font: Enquesta de població activa, INE

Si s'analitza la taxa d'activitat segons el nivell de formació assolit per les persones que formen part de la població activa, s'evidencia que la taxa d'activitat és més gran com més alt és el nivell de formació que tenen, i que aquesta circumstància es dona tant per a dones com per a homes. Cal ressaltar el fet que els homes presenten taxes d'activitat molt superiors a la de les dones en els nivells formatius baixos, diferències que gairebé desapareixen en els nivells educatius alts. (Vegeu els gràfics IIA-2., IIA-3. i IIA-4.)

L'any 2019 la taxa d'activitat masculina cau lleugerament respecte del 2018 (-0,4 p. p.), mentre que la taxa d'activitat femenina experimenta un petit increment (+0,3 p. p.). Així, la taxa d'activitat femenina se situa en el 59,4% i es consolida com la més alta del conjunt de comunitats autònomes, 6,1 punts per sobre de la mitjana estatal (53,3%). Malgrat la tendència positiva de més incorporació de la dona en el mercat de treball i el consegüent escurçament de distància respecte de la masculina, la taxa d'activitat masculina (del 69,5% l'any 2019) encara se situa significativament per sobre de la femenina. El grup d'edat que ha experimentat més augment de la taxa d'activitat respecte del 2018 ha estat el de les persones entre 20 i 24 anys, amb un increment d'1,1 punts, sobretot entre el col·lectiu femení. En canvi, el més jove —de 16 a 19 anys— experimenta un descens de 4,3 punts en el col·lectiu masculí, si bé en puja 2,1 en el col·lectiu femení.

Pel que fa a la taxa d'ocupació³, del conjunt de comunitats autònomes el 2019 nou registren taxes per sobre del 50%,

3. La taxa d'ocupació és la relació entre el nombre total d'ocupats i la població de 16 i més anys.

entre les quals la taxa balear, que assoleix el 56,8% de la població de 16 i més anys el 2019. (Vegeu el quadre II-13.)

Amb aquest resultat se situa com la comunitat amb la taxa d'ocupació més alta, 6,4 p. p. per sobre de la taxa del conjunt nacional (50,4%) i 13,3 p. p. per sobre d'Astúries, que és la comunitat autònoma amb la taxa més baixa (43,5%). En termes interanuals, la taxa de les Balears experimenta un descens de 0,2 p. p., mentre que la d'Espanya creix en 0,7 punts. A més llarg termini, si es comparen amb les dades de l'any 2006 (l'any amb el valor més alt de la sèrie), les taxes encara no assoleixen els valors màxims, tot i que s'hi van acostant. La diferència entre el 2019 i el 2006 a les Balears és de 3,5 punts per sota, mentre que a Espanya és de -3,3 p. p.

Per sexe, creix la taxa d'ocupació masculina, que escala 0,9 punts fins a assolir el 62,3% el 2019. La taxa d'ocupació femenina, en canvi, cau 1,2 p. p. respecte al 2018 i es queda en el 51,4%, la segona més alta de totes les comunitats autònomes, al darrere de Madrid (51,7%), i per sobre la mitjana nacional (44,8%). La major caiguda de la taxa d'ocupació femenina afecta especialment el grup d'edat comprès entre els 20 i 24 anys (3,2 punts menys). D'altra banda, l'increment més gran es dona entre els homes de 55 i més anys (1,9 p. p. més). (Vegeu el quadre II-14.)

Pel que fa a la taxa d'ocupació dels joves menors de 30 anys, amb un 47,9%, les Illes Balears se situen com la segona comunitat autònoma amb la taxa més alta, darrere de Catalunya (48,8%), si bé han patit un descens de 2,1 punts percentuals respecte

al 2018. Se situa 7 punts per sobre la mitjana espanyola, que és del 40,9 %. (Vegeu el quadre II-15.)

Juntament amb la taxa d'ocupació juvenil, s'ha d'analitzar la taxa d'abandonament escolar prematur⁴, un indicador educatiu que representa una mancança en les habilitats dels joves a l'hora d'enfrontar-se a una feina i en el qual les Illes Balears presenten uns resultats desfavorables. Segons dades del 2019, la taxa de les Illes Balears és del 24,2 %, la més alta del conjunt de comunitats autònomes i molt per sobre de la mitjana nacional (17,3 %). Tanmateix, la xifra del 2019 és la més baixa de la sèrie històrica, tot i que difícilment les Illes Balears podran assolir el 2020 l'objectiu de l'estratègia europea, que se situa en el 15 %. Per sexe, les dones registren una taxa del 20,3 %, i els homes, del 28,1 %. (Vegeu el quadre II-16.)

D'altra banda, segons les dades de l'Enquesta de població activa, la taxa d'atur⁵ de les Illes Balears el 2019 se situa en l'11,7 % de la població activa. Es tracta de la novena taxa d'atur més baixa per comunitats autònomes —Navarra (8,2 %) és la regió amb la taxa més baixa—. En comparació, la taxa del conjunt d'Espanya se situa en el 14,1 %, 2,4 p. p. per sobre de les Balears. Respecte al 2018, la taxa balear experimenta un lleu repunt de 0,2 punts i romp la tendència de sis anys consecutius de caigudes. La taxa espanyola, per la seva banda, disminueix 1,2 punts percentuals. La taxa d'atur de les Balears se situa per

sota del 10 % en el tercer i quart trimestre del 2019. (Vegeu el quadre II-17.)

La taxa d'atur femenina es posiciona en el 13,4 % el 2019 a les Illes Balears, taxa per sobre de la masculina (10,3 %), pel fet que s'ha incrementat en 2,5 punts i que la masculina n'ha baixat 1,7. Com ja s'ha comentat en punts anteriors, el grup de les dones ha presentat de manera habitual més incidència de l'atur que els homes, situació que es va capgirar durant la crisi, pel gran increment de l'atur entre els homes ocupats principalment a la construcció.

El 2019, també en el cas de l'atur registrat, les dones tornen a ser majoria a les llistes de l'atur, fet que es dona també amb les dades de l'EPA. Així, la taxa d'atur femenina de les Balears ha passat de ser la segona més baixa de totes les comunitats autònomes el 2018 a ser la novena, si bé encara a 2,6 p. p. per sota de la del conjunt d'Espanya (16,0 %). (Vegeu el gràfic IIA-5.)

Per grups d'edat, els més joves —els menors de 25 anys— presenten la taxa d'atur més elevada, concretament del 29,2 % el 2019. La taxa d'atur juvenil va assolir el 45,2 % el 2013 a les Illes Balears i el 55,5 % en el conjunt d'Espanya. Ara bé, les Illes Balears han passat de ser la quarta comunitat autònoma amb la taxa d'atur juvenil més baixa el 2018 a la novena posició el 2019, ja que s'ha incrementat 2,3 punts percentuals. D'altra banda, el grup d'edat entre 25 i 54 anys mostra una taxa d'atur del 10,5 % el 2019 i se situa en una posició intermèdia en la comparació entre les diferents comunitats autònomes. Finalment, la taxa d'atur del grup de persones majors de 55 anys és la més baixa dels tres grups d'edat —del 9,5 %—, tot i que ha pujat 1,3 punts respecte al 2018. (Vegeu el quadre II-14.)

4. La taxa d'abandonament escolar prematur representa la població de 18 a 24 anys que no ha completat el nivell d'educació secundària de segona etapa i no segueix cap tipus d'educació o formació.

5. La taxa d'atur és la relació entre el nombre d'aturats i la població activa.

QUADRE II-13. TAXES D'OCCUPACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2018-2019)

	2018					2019				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	48,7	49,8	50,2	50,1	49,7	49,8	50,5	50,5	50,6	50,4
Andalusia	43,0	43,9	43,8	44,6	43,8	44,7	45,0	44,5	44,9	44,8
Aragó	51,4	52,8	53,0	52,6	52,4	52,5	53,3	53,9	53,4	53,3
Astúries	43,3	44,2	44,2	43,8	43,9	43,3	43,2	43,4	44,1	43,5
Illes Balears	50,2	58,7	63,1	56,0	57,0	51,8	57,8	61,5	56,2	56,8
Illes Canàries	47,7	47,8	48,8	48,8	48,3	47,4	47,6	46,9	49,3	47,8
Cantàbria	47,9	48,8	50,1	49,0	49,0	48,2	49,6	50,4	49,5	49,4
Castella i Lleó	46,6	48,1	48,7	48,4	47,9	47,1	48,4	49,2	49,1	48,5
Castella-la Manxa	46,5	47,5	48,9	49,5	48,1	49,4	48,8	49,0	48,9	49,0
Catalunya	53,5	54,3	54,7	54,4	54,2	54,2	54,7	55,0	55,1	54,8
Comunitat Valenciana	48,4	49,7	49,8	49,8	49,4	49,4	50,1	50,3	50,2	50,0
Extremadura	40,8	42,3	43,3	42,5	42,2	43,1	44,1	44,8	42,6	43,7
Galícia	45,0	46,1	47,0	46,6	46,2	46,3	47,1	47,3	46,9	46,9
Madrid	54,8	55,3	55,1	55,7	55,2	55,4	56,2	56,0	57,1	56,2
Múrcia	48,0	49,8	49,6	50,1	49,4	49,8	51,2	50,7	50,1	50,4
Navarra	52,3	53,6	53,4	53,4	53,2	53,0	54,8	54,0	53,4	53,8
País Basc	50,2	51,0	50,5	51,0	50,7	51,2	51,6	50,7	50,7	51,0
La Rioja	51,9	53,1	53,9	53,2	53,0	52,9	54,3	53,8	53,3	53,6
Ceuta	40,5	43,5	40,9	42,1	41,7	44,6	43,4	41,8	42,6	43,1
Melilla	44,3	46,0	49,0	47,2	46,6	46,9	45,8	41,5	42,5	44,2

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-14. TAXA D'ACTIVITAT, D'OCCUPACIÓ I D'ATUR PER SEXES I PER GRUPS D'EDAT A LES ILLES BALEARS (2018-2019)

	Activitat			Occupació			Atur		
	2018	2019	Var. 19-18 (abs.)	2018	2019	Var. 19-18 (abs.)	2018	2019	Var. 19-18 (abs.)
Ambdós sexes	64,4	64,4	0,0	57,0	56,8	-0,2	11,5	11,7	0,2
16-19 anys	21,4	20,2	-1,2	12,2	11,0	-1,2	42,7	45,3	2,6
20-24 anys	64,5	65,6	1,1	49,7	48,9	-0,8	22,9	25,4	2,5
25-54 anys	87,5	87,3	-0,3	78,2	78,1	-0,1	10,7	10,5	-0,2
55 i més anys	30,4	31,4	1,0	27,9	28,4	0,6	8,2	9,5	1,3
Homes	69,9	69,5	-0,4	61,5	62,3	0,9	12,0	10,3	-1,7
16-19 anys	24,9	20,6	-4,3	14,6	12,6	-2,0	41,4	38,9	-2,5
20-24 anys	70,8	69,5	-1,3	51,2	52,7	1,5	27,6	24,1	-3,5
25-54 anys	92,4	91,6	-0,7	82,6	83,5	0,9	10,6	8,9	-1,7
55 i més anys	34,3	36,1	1,8	31,0	32,9	1,9	9,7	9,0	-0,7
Dones	59,1	59,4	0,3	52,6	51,4	-1,2	10,9	13,4	2,5
16-19 anys	17,5	19,7	2,1	9,7	9,4	-0,4	44,6	52,4	7,8
20-24 anys	58,0	61,6	3,5	48,2	45,0	-3,2	17,0	26,9	9,9
25-54 anys	82,5	82,7	0,2	73,6	72,6	-1,0	10,8	12,3	1,5
55 i més anys	26,9	27,2	0,3	25,1	24,5	-0,6	6,6	10,1	3,5

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-15. TAXA D'OCUPACIÓ DELS JOVES MENORS DE 30 ANYS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019)

	Ocupats < 30 anys	Població < 30 anys	Taxa d'ocupació
Espanya	2.740.370	6.692.104	40,9
Andalusia	435.190	1.282.101	33,9
Aragó	78.888	176.288	44,7
Astúries	37.272	109.882	33,9
Illes Balears	87.674	182.871	47,9
Illes Canàries	127.508	343.874	37,1
Cantàbria	23.966	70.870	33,8
Castella i Lleó	119.998	292.139	41,1
Castella-la Manxa	116.966	301.519	38,8
Catalunya	541.156	1.109.600	48,8
Com. Valenciana	280.823	701.573	40,0
Extremadura	53.102	157.267	33,8
Galícia	122.326	317.631	38,5
Madrid	437.998	969.639	45,2
Múrcia	97.173	237.573	40,9
Navarra	40.132	93.550	42,9
País Basc	112.699	272.408	41,4
La Rioja	19.323	41.858	46,2
Ceuta	4.685	15.564	30,1
Melilla	3.491	15.897	22,0

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-16. POBLACIÓ D'ENTRE 18 I 24 ANYS QUE NO HA COMPLETAT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019)

	Total	Homes	Dones
UE 27	10,2	11,9	8,4
Espanya	17,3	21,4	13,0
Andalusia	21,6	26,1	16,9
Aragó	14,6	20,7	8,0
Astúries	12,4	14,7	10,0
Illes Balears	24,2	28,1	20,3
Illes Canàries	20,8	24,8	16,7
Cantàbria	12,8	14,4	11,1
Castella i Lleó	14,3	17,2	11,3
Castella-la Manxa	20,2	25,7	14,4

continua

	Total	Homes	Dones
Catalunya	19,0	24,7	13,0
Comunitat Valenciana	16,4	19,7	12,8
Extremadura	20,5	27,5	13,0
Galícia	12,6	16,7	8,2
Madrid	11,9	13,8	9,9
Múrcia	22,6	28,5	16,3
Navarra	14,0	17,8	10,1
País Basc	6,7	9,1	4,3
La Rioja	13,9	17,7	10,2

Font: Las cifras de la educación en España, Ministeri d'Educació i Cultura

Finalment, s'han de tenir present en el cas d'una comunitat com la nostra les diferències que es produeixen en la taxa d'atur segons l'època de l'any. En els mesos centrals de l'estiu la taxa d'atur (del 8,2% en el tercer trimestre) es redueix respecte dels trimestres de menor activitat turística (en gairebé 9 punts, 17,1% en el primer trimestre de l'any). Per tant, es pot afirmar que la taxa d'atur en el mercat laboral de les Illes Balears fluctua d'acord amb l'estacionalitat de la nostra activitat econòmica principal: el turisme. (Vegeu el gràfic IIA-6.)

1.3.2. L'ÍNDEX DE QUALITAT DEL TREBALL (IQT)

L'any 2004 el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears va encarregar un primer estudi⁶ que tenia per objecte definir

6. PARELLADA, M.; GARCIA, G. *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, SOIB, 2004. El CES va emetre el Dictamen 9/2003 sobre aquesta matèria.

una metodologia i una proposta d'indicadors per avaluar la qualitat del treball a les Illes Balears. Aquesta primera versió va ser posteriorment actualitzada l'any 2008, i editada el 2009⁷, de manera que es disposa de resultats per als anys 2001 i del 2006 al 2016.

En els darrers anys, l'anàlisi dels aspectes qualitius de l'ocupació ha rebut un interès creixent, no només des del món acadèmic, sinó també per part d'organismes internacionals que han impulsat l'elaboració d'enquestes i estadístiques centrades en la mesura de la qualitat del treball. Això s'ha traduït en una major disponibilitat d'indicadors que poden ser considerats en la construcció d'un indicador de qualitat.

7. Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007 i aprovat per la Comissió Permanent, en què es duu a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre l'IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB, 2004. Vegeu: PARELLADA, M.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M. *Indicadors de qualitat del treball*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008.

QUADRE II-17. TAXES D'ATUR PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2018-2019)

	2018						2019					
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	
Espanya	16,7	15,3	14,6	14,5	15,3	15,3	14,7	14,0	13,9	13,8	14,1	
Andalusia	24,7	23,1	22,9	21,3	23,0	23,0	21,1	21,0	21,8	20,8	21,2	
Aragó	11,6	10,0	9,9	11,1	10,6	10,6	10,5	10,0	9,7	9,9	10,0	
Astúries	15,0	13,1	13,5	12,9	13,6	13,6	15,0	14,2	14,4	13,1	14,2	
Illes Balears	17,4	11,2	7,2	10,9	11,5	11,5	17,1	12,1	8,2	9,9	11,7	
Illes Canàries	20,6	20,1	19,6	20,0	20,1	20,1	21,0	21,0	21,2	18,8	20,5	
Cantàbria	12,5	11,6	9,0	9,7	10,7	10,7	12,2	9,0	8,7	11,2	10,3	
Castella i Lleó	13,9	12,0	11,3	11,2	12,1	12,1	12,4	11,8	11,2	11,2	11,6	
Castella-la Manxa	20,7	19,1	16,7	16,2	18,2	18,2	15,7	16,4	16,1	16,6	16,2	
Catalunya	12,2	11,4	10,6	11,8	11,5	11,5	11,6	11,2	10,9	10,5	11,0	
Comunitat Valenciana	17,1	15,6	15,3	14,3	15,6	15,6	14,1	14,3	13,9	14,1	14,1	
Extremadura	25,9	23,9	21,7	23,1	23,6	23,6	22,5	20,5	19,7	23,5	21,5	
Galícia	15,1	14,0	12,2	12,0	13,3	13,3	12,5	11,3	11,5	11,7	11,8	
Madrid	13,4	12,1	11,9	11,5	12,2	12,2	11,7	10,5	10,3	10,0	10,6	
Múrcia	18,6	16,3	16,3	15,8	16,8	16,8	15,1	13,4	14,2	16,1	14,7	
Navarra	10,5	9,9	9,7	10,0	10,0	10,0	8,2	7,6	8,2	9,0	8,2	
País Basc	10,8	10,1	9,4	9,6	10,0	10,0	9,6	8,6	9,3	9,1	9,2	
La Rioja	11,0	10,7	9,6	10,3	10,4	10,4	11,1	9,9	9,0	9,9	10,0	
Ceuta	31,4	29,5	30,8	24,0	29,0	29,0	22,3	24,6	28,8	27,6	25,8	
Melilla	27,2	28,0	24,0	23,9	25,8	25,8	25,9	26,2	29,0	26,8	27,0	

Font: Enquesta de població activa, INE

És així com el 2019 es porta a terme una nova actualització de la metodologia i es presentat un tercer treball⁸ que aprofita gran part de la tasca que s'havia fet fins al moment, però atenent el desenvolupament de noves estadístiques i indicadors, i que té per objecte centrar l'anàlisi específicament en els aspectes qualitatius de l'ocupació, deixant alguns dels indicadors fins ara emprats com a elements de context del marc laboral.

Així doncs, el nou índex de qualitat del treball es basa en un conjunt d'indicadors agrupats en tres grans dimensions:

- Retribucions salarials. L'objectiu és prendre en consideració el nivell salarial de l'ocupació principal del treballador i alguna mesura de com garanteix o no un cert nivell de benestar. Així mateix, es proposa introduir mesures de desigualtat en la distribució salarial.
- Seguretat en el treball. Es tracta de preveure mesures que aproximïn la probabilitat de passar a la situació d'atur, les condicions d'aquest període d'atur i tots aquells aspectes que es pot considerar que són indicadors de més o menys estabilitat en l'ocupació, com poden ser la major o menor prevalença de diverses modalitats de contractes laborals.
- Condicions laborals. Aquesta és la dimensió més àmplia en la mesura que pren en consideració tots els aspectes relacionats amb les condicions en què

es desenvolupa el treball, conciliació de vida laboral i familiar, sinistralitat laboral, gènere, etc.

En resum, es tracta d'una bateria de 36 indicadors que permeten obtenir una visió àmplia de característiques quantitatives i qualitatives del mercat de treball a les diverses comunitats autònomes. (Vegeu el quadre II-18.)

Pel que fa a les ponderacions dels diversos indicadors, s'han definit tres possibles escenaris⁹. En tots els casos es considera que la dimensió de retribucions salarials té una rellevància clarament superior a l'hora de valorar la qualitat del treball. La resta d'indicadors tenen tots la mateixa ponderació en l'escenari base, mentre que en l'anomenat escenari social s'atorga un pes superior als indicadors de conciliació i gènere i en l'escenari estabilitat es consideren més rellevants les variables relacionades amb la seguretat en el lloc de treball i les modalitats laborals. (Vegeu el quadre II-19.)

Els resultats globals, aplicant les ponderacions explicades, situen les Illes Balears en una posició avantatjada en relació amb la resta de comunitats autònomes durant els anys estudiats. A més, els resultats d'aquesta actualització amb les dades del 2019 mostren una notable millora de la posició de les Balears, que assoleix la segona posició del rànquing en els tres escenaris plantejats. L'avenç de posicions relatives és molt accentuat, atès que els resultats dels anys anteriors situaven les Illes Balears entre la quarta i la sisena posició. (Vegeu el quadre II-20.)

8. Estudi elaborat i publicat el 2019 a proposta de la Comissió de Treball d'Ocupació i Relacions Laborals, en què es duu a terme una nova actualització dels IQT, Vegeu: GARCIA, G.; PARELLADA, M.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M., *La qualitat del treball a les Illes Balears 2009-2018*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2019.

9. Les ponderacions dels indicadors, així com els escenaris, es van aprovar a la reunió de la Comissió de Relacions Laborals del CES del dia 12 de juny de 2019.

QUADRE II-18. DIMENSIONS I INDICADORS DE QUALITAT DEL TREBALL (2019)

Dimensions	Indicadors
DIMENSIÓ 1. RETRIBUCIONS	Retribucions salarials
	Guany mitjà anual
	% de pobl. en llars de baixa intensitat de treball
	Desigualtat salarial (ràtio 90/10)
DIMENSIÓ 2. SEGURETAT EN EL TREBALL	Seguretat
	Risc de quedar-se a l'atur
	% d'ocupats que cerquen feina per inseguretat
	Taxa neta cobertura prestacions per atur
	% de treballadors afectats per ERO
	Taxa de cobertura dels convenis col·lectius
	Modalitats laborals
	Taxa de temporalitat
	% de temporals involuntaris
	Taxa de parcialitat
	% de parcials involuntaris
	% de contractes fixos discontinus
	Subocupació
DIMENSIÓ 3. CONDICIONS LABORALS	Condicions de treball
	% d'ocupats que cerquen feina per millorar
	Desajustament de qualificacions
	Autonomia en el lloc de treball
	% d'ocupats que treballen més de 40 hores
	Hores extraordinàries per treballador
	Sinistralitat
	Incidència d'accidents laborals amb baixa
	Gravetat accidents amb baixa
	Incidència de malalties professionals
	Conciliació
	% d'ocupats treballen dissabte, diumenge, final de tarda o nit
	% d'ocupats que treballen al domicili particular
	% d'ocupats amb jornada continuada
	% d'ocupats amb jornada parcial voluntària
	Formació i promoció
	% d'ocupats que cursen estudis
% de formació relacionada amb l'ocupació	
Participació empresarial en la formació	

continua

Dimensions	Indicadors
DIMENSÍO 3. CONDICIONS LABORALS	Gènere
	Bretxa salarial D/H
	Risc de quedar-se a l'atur D/H
	Parcialitat involuntària D/H
	Temporalitat involuntària D/H
	Desajustament de qualificacions D/H
	% d'ocupats amb treball al domicili particular D/H
% d'ocupats que cursen estudis D/H	

Font: García, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social

QUADRE II-19. PONDERACIONS ESTABLERTES EN ELS DIVERSOS ESCENARIS, IQT (2019)

Dimensió		Escenari base	Escenari social	Estabilitat
Dimensió 1. Retribucions	Retribucions salarials	51	43	43
Dimensió 2. Seguretat en el treball	Seguretat	7	7	11
	Modalitats laborals	7	7	11
Dimensió 3. Condicions laborals	Condicions de treball	7	7	7
	Sinistralitat	7	7	7
	Conciliació	7	11	7
	Formació i promoció	7	7	7
	Gènere	7	11	7

Font: García, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social

L'anàlisi que es fa amb les dades de l'índex de qualitat del treball (IQT) permet oferir algunes conclusions rellevants que estan en la línia d'identificar els punts forts de la regió i també els aspectes respecte dels quals les Balears mostren una situació més feble. És interessant analitzar en quines dimensions i en quins indicadors les Illes Balears han millorat els resultats de 2019 respecte al 2018, així com quins han estat els indicadors que han patit un descens en el rànquing per comunitats

autònomes. (Vegeu els quadres d'IIA-4. a IIA-12.)

- En la dimensió 1, sobre retribucions salarials, la qual integra els indicadors que tenen més pes en tots els escenaris considerats, les Illes han passat de la novena a la setena posició pel que fa al guany salarial; mantenen la primera posició en el percentatge de llars amb baixa intensitat de treball, així com en l'indicador de desigualtat salarial.

- En la dimensió 2, sobre la seguretat en el treball, les Illes han escalat posicions relatives en indicadors com la taxa de cobertura dels convenis col·lectius i treballadors afectats per expedients de regulació de l'ocupació. Mantenen la primera posició en la taxa de cobertura de les prestacions per atur. Només perden posicions —passant de la segona a la quarta— en el percentatge d'ocupats que busquen una altra feina per inseguretat de l'actual. Tot això fa que sigui la comunitat més ben posicionada en aquesta subdimensió.
- També en la dimensió 2, i en aquest cas en la subdimensió de les modalitats laborals, les Illes Balears passen de la dotzena posició a la tretzena. Es tracta, per tant, d'una dimensió on les Illes no estan ben situades en relació amb la resta de les comunitats autònomes. Més concretament, les Illes mantenen la darrera posició pel que fa a la menor taxa de parcialitat i en els ocupats fixos discontinus. A més, perden posicions relatives en l'indicador d'ocupats que volen treballar més hores. En canvi, milloren i es col·loquen en el primer lloc del rànquing en el percentatge dels assalariats temporals involuntaris i pugen fins al tercer lloc en el percentatge de parcials involuntaris.
- En la dimensió 3, sobre les condicions laborals i pel que fa a la subdimensió de condicions de treball, és on la millora de les Balears ha estat més accentuada, atès que s'ha passat de la dotzena posició el 2018 a la primera el 2019. Aquesta escalada en el rànquing s'explica pel fet de passar de la dotzena a la tercera posició en el percentatge d'ocupats que busquen una altra feina per millorar les condicions de l'actual, de la catorzena a la primera en l'autonomia en el lloc de treball o pel fet d'escalar una posició (de la vuitena a la setena) en les hores extres per treballador.
- Pel que fa a la sinistralitat laboral, també dins la dimensió 3, les Balears es caracteritzen per l'índex d'incidència d'accidents de treball més alt i, per tant, en ocupar la darrera posició del rànquing. Ara bé, continuen situades a la primera posició en l'indicador sobre la gravetat dels accidents amb baixa i en milloren una en la incidència de malalties professionals. Tot plegat situa les Illes en la desena posició del rànquing el 2019 en aquesta subdimensió.
- Seguint amb la dimensió 3, i en aquest cas amb la subdimensió de conciliació, les Illes Balears han millorat posicions i passen de la quarta el 2018 a la primera el 2019. Així, han escalat posicions en els empleats que treballen al seu domicili, però en perden en el percentatge d'empleats que treballen en dissabte, diumenge, finals de la tarda o a la nit, així com en el percentatge d'ocupats amb jornada parcial voluntària.
- En la subdimensió de formació i promoció de la dimensió 3, les Illes Balears han experimentat una millora significativa pel fet de passar de la quinzena posició el 2018 a la vuitena el 2019. Els indicadors amb una millor evolució han estat la participació empresarial en la formació dels ocupats que cursen estudis i el percentatge d'ocupats que cursen estudis.

QUADRE II-20. RÀNQUING D'IQT DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES SEGONS LES PONDERACIONS ESTABLERTES (2009-2019)

	Escenari Base					Escenari Social					Escenari Estabilitat				
	2009	2011	2014	2018	2019	2009	2011	2014	2018	2019	2009	2011	2014	2018	2019
Andalusia	17	17	15	16	17	17	17	15	16	17	17	17	16	16	17
Aragó	4	4	4	6	6	4	4	4	6	6	4	5	4	6	7
Astúries	9	9	13	15	14	9	9	13	15	14	9	9	13	14	14
Illes Balears	6	6	5	5	2	6	6	5	5	2	5	6	5	4	2
Canàries	16	16	17	14	13	15	16	17	13	12	16	16	17	13	13
Cantàbria	11	13	10	9	8	11	15	10	9	8	12	13	11	8	8
Castella i Lleó	8	7	11	7	9	8	7	11	7	9	8	7	10	7	9
Castella-la Manxa	10	11	9	11	11	10	10	9	11	11	10	11	9	12	11
Catalunya	3	5	6	4	5	2	5	6	3	5	2	4	6	3	4
Com. Valenciana	13	14	12	13	12	13	14	12	14	13	13	14	12	11	12
Extremadura	15	12	16	17	16	16	12	14	17	16	15	12	15	17	16
Galícia	12	10	8	10	10	12	11	8	10	10	11	10	8	9	10
Madrid	2	3	2	2	4	3	3	2	2	4	3	3	2	2	5
Múrcia	14	15	14	12	15	14	13	16	12	15	14	15	14	15	15
Navarra	5	2	3	3	3	7	2	3	4	3	7	2	3	5	3
País Basc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
La Rioja	7	8	7	8	7	5	8	7	8	7	6	8	7	10	6

Font: García, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social

Nota: La regió amb els resultats més bons ocupa el primer lloc en el rànquing, mentre que la darrera regió (la que obté els pitjors resultats) té el valor 17.

- Finalment, i pel que fa a la subdimensió de gènere de la dimensió 3, les Illes Balears se situen en la primera posició de totes les regions espanyoles el 2019 quan ocupaven la desena un any abans. Aquesta forta escalada s'explica sobretot per la millora de la posició en els indicadors de: ràtio dona/home del risc de quedar-se a l'atur, ràtio de la temporalitat involuntària, ràtio de l'índex de desajustament de qualificacions

i la ràtio d'ocupats per freqüència que treballen al domicili particular.

Aquest nou informe sobre l'índex de qualitat del treball suposa, com s'ha indicat, treballar amb una nova metodologia que se centra en l'anàlisi dels aspectes més específics de la qualitat de l'ocupació, deixant alguns indicadors més quantitatius com a elements de context del marc laboral. És per això que els antics resultats

de l'IQT no són comparables amb els nous resultats, tot i que les diferències amb els resultats no són gaire accentuades.

En síntesi, els resultats de l'IQT del 2019 suposen una clara millora de la qualitat del treball en els tres escenaris acordats i seguint les ponderacions establertes. A l'annex es poden consultar els resultats corresponents a cadascun dels indicadors i comprovar com l'escalada de posicions relatives és una realitat. (Vegeu [l'Annex estadístic dels IQT](#))

2.

ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL DE LES ILLES BALEARS

A continuació, s'analitza amb més detall, a partir de l'Enquesta de població activa (EPA), l'ocupació en funció de cada situació laboral; l'estacionalitat; la temporalitat; les persones ocupades i assalariades per jornada, per gènere i per sector d'activitat; l'atur registrat, i els fluxos d'entrada i de sortida del mercat de treball de les Illes Balears.

2.1.

L'OCUPACIÓ PER SITUACIONS LABORALS

Segons les dades de l'Enquesta de població activa, del total de 571.200 treballadors ocupats l'any 2019, 470.900 van ser assalariats, una dada que representa el 82,4 % del total de persones ocupades a les Bale-

ars. Respecte al 2018 augmenta el nombre de treballadors assalariats un 3,1 %, mentre que cau el nombre de treballadors per compte propi (-3,2 %) per tercer any consecutiu. (Vegeu el quadre [II-21](#).)

Dins del col·lectiu de treballadors assalariats, els del sector públic experimenten un augment respecte del 2018 de 4.200 efectius, un 5,9 %, mentre que els assalariats del sector privat ho fan en 9.800 treballadors, que en termes relatius equival a un creixement del 2,6 %.

D'altra banda, entre els treballadors ocupats per compte propi, el nombre dels que treballen dins la categoria d'ocupadors s'ha situat en les 34.600 persones, la qual cosa significa un augment del 0,3 % respecte de l'any 2018. En la categoria dels empresaris sense assalariats, que són 63.400 persones —el 63,4 % del total de treballadors per compte propi—, es produeix, en canvi, un descens del 4,7 % en relació amb l'any anterior.

2.2.

L'ESTACIONALITAT

L'estacionalitat és un fet indiscutible que forma part del model econòmic de les Balears i que es dona de manera més accentuada a les illes menors, on la temporada turística té una durada més curta que a Mallorca. Els efectes laborals de l'estacionalitat són prou coneguts: més dificultats per sumar períodes de cotització, amb els efectes induïts que això produeix sobre els nivells de protecció social, entre d'altres.